

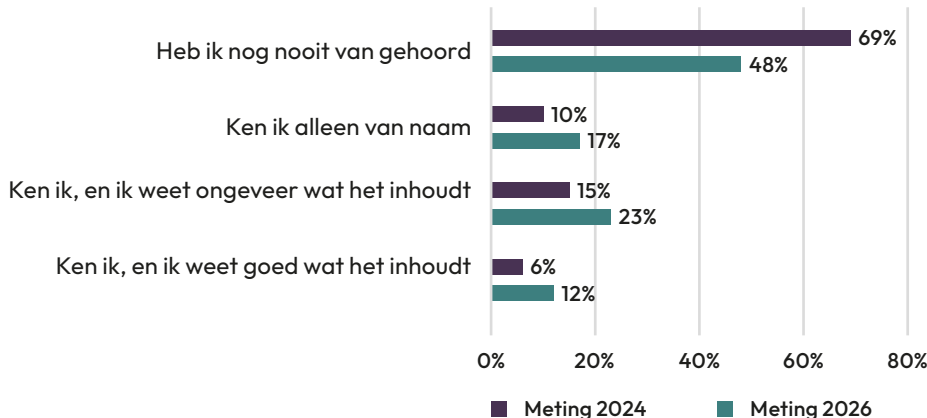
Netcongestie komt dichterbij, maar de regie blijft bij de consument

Netcongestie is in twee jaar tijd doorgedrongen tot het bewustzijn van veel Nederlanders. Het probleem is groter geworden en de berichtgeving in de media is daardoor de laatste jaren toegenomen. Daarmee zijn ook de zorgen bij het Nederlandse publiek toegenomen. Voor een oplossing kijken ze in de eerste plaats naar de netbeheerders, maar een groot deel wil ook zelf wel bijdragen aan een oplossing. Voorwaarde is dan wel dat ze zelf de controle behouden.

Netcongestie was enkele jaren geleden vooral een onderwerp voor netbeheerders, overheden en grote afnemers. Inmiddels raakt het steeds zichtbaarder aan het dagelijks leven. Nieuwe woningen en bedrijven moeten wachten op een aansluiting, verduurzamingsplannen lopen vertraging op en lokaal opgewekte elektriciteit kan niet altijd worden benut.

Omdat er ook steeds meer berichtgeving is over netcongestie, is die ontwikkeling ook terug te zien in de bekendheid ervan. Wanneer we terugkijken naar 2024 zien we dat toen ruim twee derde van de Nederlanders het begrip niet kende. Op dit moment (augustus 2026) heeft iets meer dan de helft van de Nederlanders van netcongestie gehoord. Ruim een derde zegt bovendien (ongeveer) te weten wat het inhoudt. Tegelijkertijd heeft nog altijd bijna de helft de term nooit gehoord.

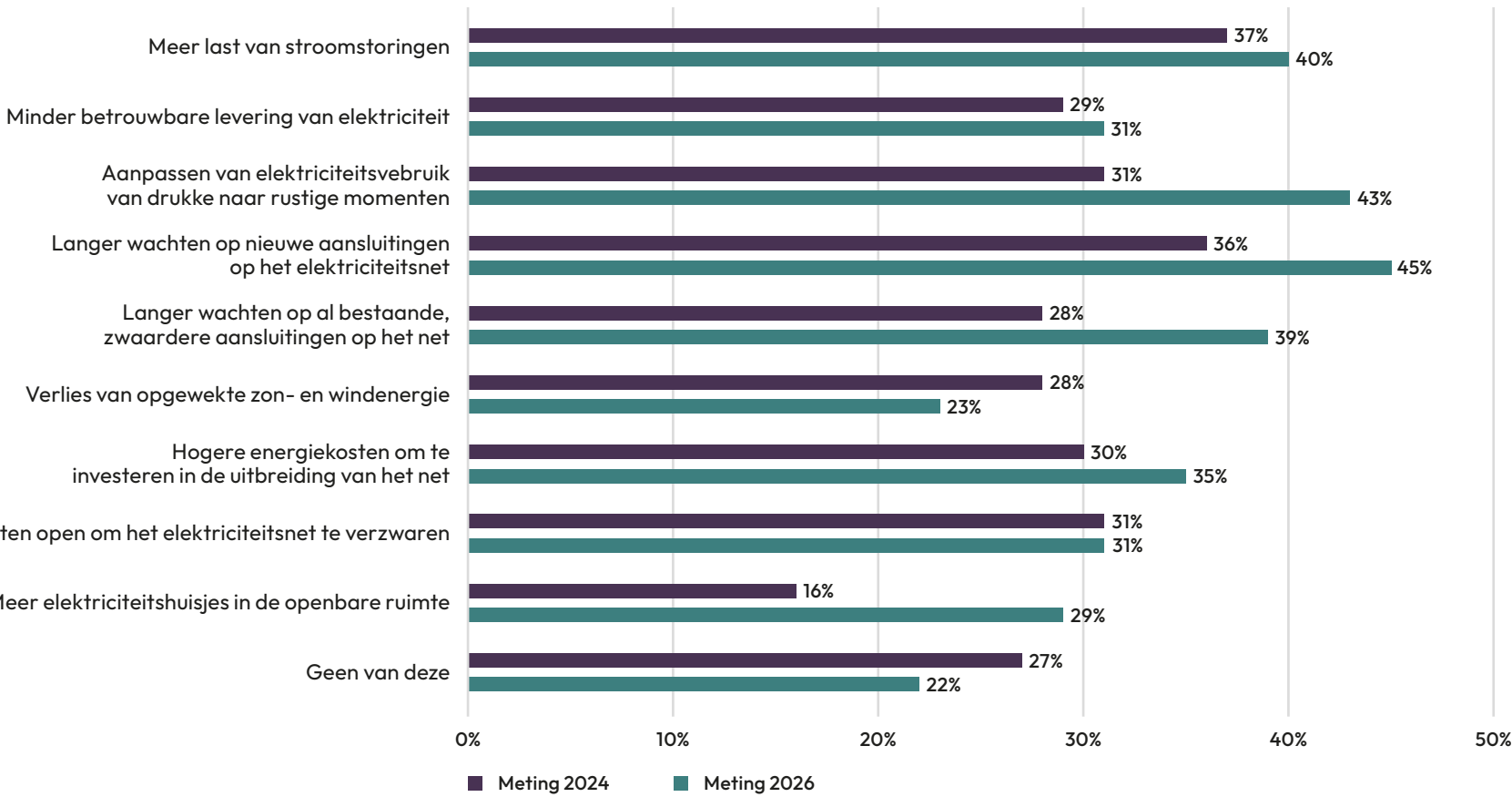

De gevolgen worden concreter

De gevolgen van netcongestie komen ook nadrukkelijker in beeld. Het meest bekend is dat huishoudens en bedrijven langer moeten wachten op een nieuwe aansluiting. Ook vertraging bij het verzwaren van bestaande aansluitingen is een steeds bekender gevolg van congestie.

Daarnaast groeit het besef dat een betere verdeling van vraag en aanbod van elektriciteit over de dag nodig is. Ruim vier op de tien Nederlanders herkennen inmiddels dat stroomgebruik moet verschuiven van drukke naar rustige momenten. Twee jaar geleden gold dat nog voor ongeveer drie op de tien.

Het is opvallend dat de kennis niet over de hele linie toeneemt. Dat zonne- en windenergie verloren gaan wanneer het net de opgewekte stroom niet kan verwerken, wordt juist minder vaak herkend dan in 2024. Ruim een vijfde van de Nederlanders herkent geen van de voorgelegde gevolgen. In 2024 was dat nog een kleine 30%.

Geen paniek, wel groeiende bezorgdheid

De toegenomen bekendheid gaat samen met meer bezorgdheid. In 2026 maakt twee derde van de Nederlanders zich zorgen over netcongestie, maar meestal gaat het om ‘een beetje zorgen’ (54%). Bij de meeste Nederlanders zijn die zorgen dus beperkt. Wel is de groep die zich helemaal geen zorgen maakt kleiner geworden: van ongeveer één op de vijf in 2024 naar één op de zes nu.

Eerst het net op orde

We zien dat alle voorgelegde oplossingen meer steun krijgen dan in 2024. Maar we kijken in eerste instantie naar de netbeheerders om het op te lossen. Het vergroten van de netcapaciteit is met 44% veruit de meest gekozen oplossing. Daarna komen de bijdragen die door de bevolking zelf gerealiseerd moeten worden.

De meest populaire ‘eigen’ bijdrage door consumenten is opslag van elektriciteit. Ruim een derde vindt dat huishoudens met zonnepanelen hun opgewekte elektriciteit vaker zelf moeten opslaan. Daarnaast groeit de steun voor maatregelen die het verbruik naar gunstiger momenten verplaatsen. Zo kiest ruim een kwart voor lagere elektriciteitsprijzen wanneer veel zonne- en windenergie beschikbaar is. Een vergelijkbare groep ziet een rol voor bedrijven om hun verbruik daarop af te stemmen.

Maatregelen met een sterker verplichtend of bestraffend karakter krijgen minder steun. Hogere consumentenprijzen tijdens piekuren en het dimmen van zonnepanelen van huishoudens worden beide door ongeveer één op de zeven genoemd. Ook deze opties worden vaker gekozen dan in 2024, maar blijven duidelijk achter bij netverzwaring, opslag en positieve prijsprikkels.

Die bereidheid om bij te dragen wordt concreter zodra er een financieel voordeel tegenover staat. Als elektriciteit op drukke momenten duurder en op rustige momenten goedkoper wordt, verwacht ruim acht op de tien Nederlanders het stroomverbruik in ten minste beperkte mate aan te passen.

Slim, maar niet buiten de consument om

De bereidheid om een bijdrage te leveren, wil nog niet zeggen dat consumenten bereid zijn om de regie uit handen te geven. Vier op de tien Nederlanders willen zelf bepalen wanneer zij stroom gebruiken. Bijna drie op de tien kiest voor gedeeltelijke automatisering: apparaten mogen op vooraf ingestelde tijden draaien, maar de gebruiker bepaalt de voorwaarden. Volledig automatische sturing is voornamelijk een minderheidsvoorkeur. Slechts 15% wil apparaten zoveel mogelijk zelfstandig laten reageren op de elektriciteitsprijs.

Daarmee ontstaat een tamelijk consistent beeld. Nederlanders staan open voor flexibiliteit, prijsprikkels en slimme technologie, zolang die hun keuzevrijheid ondersteunen in plaats van overnemen. De kansrijke opties liggen niet bij volledig automatische ‘achter-de-meterkast-oplossingen’, maar bij hulpmiddelen die inzicht en controle combineren: apparaten die eenvoudig zelf in te stellen zijn op basis van de behoefte van de consument. Zo kan de consument zelf bepalen wat het belangrijkste is: gemak, comfort of een lage prijs.

Wil jij ook een thema of een vraag indienen voor het Energiepaper? Of heb je vragen of opmerkingen? Neem dan contact op met Gerard (g.vanderwerf@motivation.nl) of Julia (j.pluim@motivation.nl)